

DE DOCHTER VAN DE APOTHEKER

Rebekka Eder

De dochter
van de
apotheker

De Chocolate Dynastie 1

Uit het Duits vertaald door Sylvia Wevers

 oceaan

De dochter van de apotheker is deel 1 van de serie De Chocolate Dynastie

Eerste druk 2022

Derde druk 2024

Oorspronkelijke titel *Die Schokoladenfabrik – Die Tochter des Apothekers*.

Aufbau Taschenbuch, imprint van Aufbau Verlage GmbH & Co, Berlijn

© 2021 Aufbau Verlage GmbH & Co / Rebekka Knoll

© 2022 Nederlandse vertaling Sylvia Wevers / Uitgeverij Oceaan

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Sander Patelski

Omslagbeeld © Tomas1111 | Dreamstime.com

Foto auteur © Mario Wezel

NUR 302

ISBN 9789046831946

www.oceanboeken.nl

Oceaan maakt deel uit van Park Uitgevers

*Moeder, bevrijd me uit de boeien!
Ik ben door koorts gegrepen
Want je liet het raam open
Dat altijd zorgvuldig geblindeerd was*

(Verliebt, Annette von Droste-Hülshoff)

Neem:

*Madeliefjes, heemstwortel, zoethout, papaver, hoefblad, Iers en
IJslands mos,
maal ze met een vijzel,
voeg lapsang souchong-thee en gedestilleerd water toe,
karamelliseer suiker en meng die door de brij van geneeskrachtige
kruiden.*

Lijst van personages

Anna Sophia Müller: * de dochter van de apotheker (1819-1888)

Franz Stollwerck: * oprichter van de Stollwerck-dynastie (1815-1876)

In de apotheek

Gottlieb Müller: apotheker aan de Neumarkt

August Arkenberg: Gottliebs gezel

Wilhelmine Müller: Anna Sophia's oudste zus

Julie Müller: Anna Sophia's jongste zus

Elise Müller: Anna Sophia's op een na jongste zus

Betty Wicke: huishoudster bij de familie Müller

Dokter Hugo Baader: huisarts van de familie Müller

In de kruidenierswinkel

Nikolaus Stollwerck: * Franz' vader en marktopzichter (1787-1851)

Hubertine Christina Stollwerck: * Franz' zus (1823-1890)

Johannes Stollwerck: * Franz' broer (1821-1878)

Maria Sybilla Stollwerck: * Franz' jongste zus (1831 – onbekend)

In en rond Höhenforst

Gesche: wijze genezeres

Kaspar Rockstroh: jonge boer

Wilhelm: oude boer en Margaretha's vader

Margaretha: boerin, Wilhelms dochter

Amalie: boerin, Margaretha's zus

Lina Rockstroh: Kaspars dochter

---

* De met een sterretje gekenmerkte personen hebben echt bestaan. Mijn romanfiguren lijken grotendeels sterk op hun historische voorbeelden. Maar daar waar het nodig was, heb ik me ook wat artistieke vrijheden veroorloofd. Meer daarover vertel ik in het nawoord (p. 485 e.v.).

Familie Mertens-Schaaffhausen

Victor Mertens: bankier in Keulen

Ferdinand Mertens: Victors broer en wijnhandelaar

Sibylle Mertens-Schaaffhausen:* archeologe, kunstverzamelaarster en middelpunt van een salon (1797-1857); in de roman is ze ongeveer tien jaar jonger dan haar historische voorbeeld

Emma Mertens: halfzus van de broers Mertens

Luisse: Emma's dienstmeisje

Charlotte Mertens: Sibylles dochter

Sibylles vriendinnen

Adele Schopenhauer:* schrijfster en kunstenares (1797-1849); in de roman is ze ongeveer tien jaar jonger dan haar historische voorbeeld

Annette von Droste-Hülshoff:* dichteres (1797-1848); in de roman is ze ook tien jaar jonger dan haar historische voorbeeld

Hedwig Schlesinger, later Dohm:* schrijfster en feministe (1831-1919)

Mathilde Anneke:* schrijfster, journaliste en feministe (1817-1884)

Fanny Lewald:* schrijfster (1811-1889)

Franz' vrienden

Heinrich Statz:* kuipersgezel, vriend van Franz (1820-1846)

Theodor Herx:* koopman, vriend van Franz

Koloman Witt: journalist, vriend van Franz

James Lever:* vader van de oprichter van de zeepfabriek Lever Brothers (geb. 1809)

Johann Heimerdinger:* koopman in Hamburg

Joseph Wolff:* koopman in Keulen

Francois Ravaeux:* democraat, revolutionair (1810-1851)

Carl D'Ester:* arts, democraat, revolutionair (1813-1859)

Louis Petit: Parijse banketbaker

Kaspars vrienden

Albert Statz: fabrieksarbeider en Heinrichs broer

Ernst: fabrieksarbeider

Rudolf: twaalfjarige fabrieksarbeider

DEEL 1

1838

1

Anna Sophia kon haast niet wachten. Terwijl ze de medicijnflesjes ordende, keek ze telkens naar haar vader. Zou hij het vandaag goed vinden? Van zijn rug, die naar haar toe was gekeerd, kon ze zijn stemming niet aflezen. Als een knoestige boom stond Gottlieb achter de toonbank van zijn apotheek. Hij steunde op zijn vingertoppen terwijl hij in zijn kasboek staarde. Anna Sophia vergeleek hem vaak met de lindeboom die pal voor de winkeldeur met zijn takken en bladeren naar de hemel reikte. Die was net zo sterk, onwrikbaar en in deze stad geworteld als haar vader. Maar de laatste tijd was hij wat dunner geworden en zijn takken leken droog. De boom had betere tijden gekend en toch oogde hij nog steeds statig. Ook op deze avond. Door het raam en de takken van de linde kon Anna Sophia de Neumarkt van Keulen zien, waar alleen nog her en der dienstmeisjes met witte kapjes op hun hoofd en bengelende manden aan hun armen zich over straat haastten. Als ze geluk had, duurde het niet lang meer voordat haar vader de winkel voor vandaag sloot.

‘Anna Sophia? Hoor je me niet?’ vroeg haar vader zonder op te kijken.

Ze schrok. Had ze weer eens staan dromen? Verdorie, dacht ze. Waarom overkwam haar dat telkens?

‘Sorry, papa, wat zei je?’

‘Ik vroeg of er iemand voor je zussen zorgt.’

‘Natuurlijk. Betty is bij hen.’

De huishoudster van het gezin was altijd bij haar zussen. Tijdens het huishoudelijk werk paste ze op de kleintjes Julie en Elise, en tegelijkertijd had ze een luisterend oor voor de zestienjarige Wilhelmine.

‘Ik neem aan dat de kasten schoon zijn?’

‘Brandschoon,’ bevestigde Anna Sophia. Hij kon haar trotse blik niet zien, want hij draaide zich nog steeds niet om. Maar het was waar: ze had alle kasten afgestoft die langs de muren van de apotheek stonden en bijna tot aan het plafond reikten. Bovenin waren ze met doosjes, potjes en karaffen gevuld. Ook de fronten van de lades in de onderste rijen had ze gestoft en de bronskleurige versieringen aan het eind van de planken glansden in de avondzon. Zelfs de toonbank, waar Gottlieb nu op steun-

de, had ze uitgeruimd en ze had de kleine laatjes schoongemaakt. Naast het dikke kasboek glom de grote weegschaal met de bronzen schalen. Ook die had ze gepoetst. Ze hield ervan als de apotheek glansde zoals nu.

‘Nou, goed dan,’ zei hij. Hij zou het zo meteen toestaan, maar op dat moment rinkelde het winkelbelletje. Anna Sophia probeerde niet met haar ogen te rollen. Waarom moest er altijd vlak voor sluitingstijd nog iemand binnenkomen? Dit keer was het een dienstknecht. Toen Anna Sophia hem herkende, deinsde ze geschrokken achteruit, waardoor ze tegen de apothekerskast stootte en de flesjes rinkelden. De man had wallen onder zijn ogen, lichtkleurig haar en afgezien van de levervlek op zijn voorhoofd, zag hij eruit als een gewone dienstknecht. Maar ze wist wie hij was en voor welke familie hij werkte. Zou hij zich haar ook herinneren? Anna Sophia was destijds nog een kind, maar ze herinnerde zich de eerste keer dat ze op de vreemde deur had geklopt, met een tas vol medicijnen, nog heel goed. En ook welke man haar binnen had gevraagd en de deur achter haar had gesloten. Ze perste haar lippen op elkaar en kneep haar ogen tot spleetjes. Ze wilde er niet meer aan denken, nooit meer. Uit alle macht probeerde ze de beelden te verdringen, maar in plaats daarvan kwam er nu een andere herinnering naar boven. Een zonnige dag in september. Ze wilde brood en appels kopen en stond in een smal steegje dat vanuit de bakkerij naar de Dom leidde. Anna Sophia kon bijna weer de koude stenen van de gevel in haar rug voelen en de grote gestalte met een brede grijns op haar zien afkomen. Anna Sophia sloot haar ogen en ademde diep in en uit. Daarna deed ze haar ogen weer open en ze dwong zichzelf om terug te keren naar het hier en nu, naar de apotheek.

De dienstknecht was inmiddels naar haar vader toe gelopen. ‘Ik kom met een... lastige vraag. Meneer Mertens voelt zich niet goed. Hij moet vreselijk hoesten.’

Gottlieb knikte. ‘Wat zegt de arts?’

‘Hij denkt... nou ja... hij denkt dat het weleens tering zou kunnen zijn. Maar zo’n deftige heer als meneer Mertens... Hoe kan hij nou de tering krijgen?’

Gottlieb draaide zich naar zijn dochter. De uiteinden van zijn witte, gekrulde snor hingen al een beetje naar beneden, zoals altijd als het bijna avond was. ‘Anna, wil je alsjeblieft August roepen?’

Anna Sophia knikte, draaide zich om en deed de achterdeur naast de

apothekerskast open. Terwijl ze door de gang liep, voelde ze dat haar hart sneller klopte. Ze had er vandaag niet meer op gerekend dat ze hem nog een keer zou zien. Doorgaans zat de assistent van haar vader tot laat in de avond in de achterkamer met medicijnen te experimenteren. Als hij het huis verliet, was zij allang boven in haar kamer. Ze haalde diep adem om haar nervositeit te verbergen en klopte aan.

‘August?’

Ze hoorde gekuch en voetstappen, en daarna ging de deur open.

‘Anna Sophia! Is alles in orde?’

‘Ja, eh, nee, nou...’ stamelde ze.

August glimlachte opgewekt, zijn ogen fonkelden en zijn krullende haar stond links en rechts van zijn oren vrolijk omhoog. Als een galante dienstknecht legde hij een hand op zijn rug. ‘O. Wat is er aan de hand?’

Even later stond Anna Sophia weer met haar handen ineengevouwen voor de apothekerskast en keek naar de drie mannen die bij de toonbank stonden te praten.

‘Zou u de toestand van meneer Mertens iets nauwkeuriger kunnen omschrijven?’ vroeg Gottlieb aan de dienstknecht.

‘Meneer is sinds drie dagen erg uitgeput.’

‘Zweet hij ’s nachts?’ vroeg August terwijl hij zijn monocle tussen zijn wenkbrauw en wang klemde. Gottlieb prees hem voor deze vraag met een nauwelijks merkbaar knikje.

‘Ik vrees van wel.’

‘Heeft hij een gebrek aan eetlust?’

‘Hij eet al dagen niet meer.’

‘Heeft hij koortsaanvallen?’

‘Overdag zakt de koorts, maar ’s nachts is het heel erg.’

August trok een wenkbrauw op en liet daarbij de monocle van zijn oog vallen. Het oogglas bungelde aan de zilveren ketting om zijn hals. ‘Hm.’ Hij keek de apotheker aan.

‘We raden meneer Mertens dringend aan om het advies van zijn arts op te volgen,’ zei Anna Sophia’s vader. ‘Hij heeft veel frisse lucht en bedrust nodig. Het zou het beste zijn als hij naar een sanatorium gaat. Bovendien hebben we excellente gezondheidschocolade in het assortiment. Die is verkwikkend en wekt de levensgeesten op, helpt tegen de hoest en verzacht hardnekkig slijm.’

De dienstknecht krabde boven de levervlek op zijn voorhoofd. ‘Tja,

wat moet ik zeggen? Hij vraagt alleen om uw hoestpastilles, meneer Müller.’

Gottlieb zuchtte en keek over zijn schouder naar zijn dochter. ‘Hebben we die nog?’

Anna Sophia kon het niet laten om te glimlachen. ‘Nog een paar, vader,’ zei ze en ze pakte een grote pot uit de kast. Met een scheplepel viste ze de laatste kruidenpastilles eruit en wikkelde ze in papier.

De man betaalde en pakte de pastilles aan. Hij pakte de deurklink vast, maar bleef ineens staan. Hij werd plotseling overvallen door een heftige hoestbui. Hij kromde zich en terwijl hij naar lucht hapte, rochelde en hijgde, viel het pakketje met de pastilles uit zijn hand. Het vloog open en de pastilles vielen eruit en rolden over de grond.

Toen de man uiteindelijk vertrokken was, perste August zijn lippen op elkaar. Gottlieb draaide met de vingers van beide handen zijn snor goed. En Anna Sophia verplaatste haar gewicht van haar ene op haar andere voet.

‘Tering bij een man als meneer Mertens...? Dat lijkt me erg onwaarschijnlijk,’ bromde Gottlieb.

August knikte. ‘Ja, dat is het zeker. Maar het is niet onmogelijk.’

‘Anna Sophia, je kunt alvast naar boven gaan. Ik ga de winkel sluiten voor vandaag.’

Anna Sophia knikte naar haar vader, maar maakte geen aanstalten om te gaan.

‘Is er nog iets?’

Hij zou het toch niet vergeten zijn? Ze hield haar hoofd schuin, maar voordat ze iets kon zeggen, riep hij al uit: ‘O, de suikerlevering! Natuurlijk! Nou, wat sta je hier nog? Hup, ga maar gauw!’

Anna Sophia bleef midden in de keuken staan. Eindelijk! Dit deel van de dag was helemaal van haar. Door het kleine raam viel het laatste avondzonlicht naar binnen en het stof fonkelde in de stralen. Tegen de stenen muur stond het grote fornuis, dat sinds kort zelfs met een waterreservoir was uitgerust. Daarboven, aan grote haken aan de muur, hingen de koperen potten en pannen. Op de keukentafel lag de zak met suikerbroden die haar vader had kunnen bemachtigen. Ook de vijzel stond klaar, die normaal in de achterkamer van de apotheek stond. Het vat en de stamper waren van glanzend koper en de poten van fijn houtsnijwerk. August had hem voor Anna Sophia naar boven gedragen. Toen

hij achter haar de keuken binnen was gekomen, was haar hart alweer op hol geslagen. Sinds wanneer werd ze eigenlijk zo nerveus van deze man? Ze herinnerde zich zijn eerste dag als gezelschap nog goed. Hij was een jaar jonger dan zij en was toen net vijftien, veel kleiner dan nu en met iets te lange krullen. Hij had achter de toonbank gestaan die beladen was met flesjes en schaalpjes, en had verlegen om zich heen gekeken en zachtjes en behoedzaam gesproken, waardoor ze om hem had moeten grinniken. Sinds wanneer was deze situatie compleet veranderd? Inmiddels was hij achttien en kwam hij heel zelfverzekerd over, terwijl hij toch bescheiden en nobel was. Ze werd er soms duizelig van.

Ze schudde haar hoofd om de gedachten te verdrijven en opende de keukenkast. Op de bovenste plank stonden de potten waarin ze haar lievelingskruiden bewaarde, waaronder klein hoefblad, papaver, heemst en zoethout. Daarnaast stonden kleine potjes met gedroogde madeliefjes en IJslands en Iers mos. Haar vader mocht nooit te weten komen waarom ze uitgerkend deze kruiden voor haar verzameling had uitgekozen. Gelukkig had hij er geen flauw vermoeden van hoe Anna Sophia op haar recept was gekomen. Als hij dat wist, zouden de uiteinden van zijn 's ochtends vrolijk gekrulde snor waarschijnlijk meteen slap naar beneden gaan hangen van teleurstelling. Bij die gedachte kreeg ze meteen last van een slecht geweten. Ze wilde haar vader beslist niet teleurstellen. Het was voor het hele gezin beter als hij nooit achter haar geheim kwam.

Eerst pakte ze de glazen pot met de madeliefjes. De zoete geur ervan deed Anna Sophia aan een zachte lente denken, aan een warme dag en een kleurrijk veld vol bloemen. Royaal strooide ze de blaadjes in het koperen vat van de vijzel. Ze voegde er het geurloze klein hoefblad aan toe die de hoestprikkel verminderde en tegelijkertijd het uithoesten verlichtte, en mengde er een paar kalmerend ruikende bladeren van de papaver aan toe, dat een uitstekend middel tegen pijn was. Toen ze de glazen pot met de heemst openmaakte, vermeed ze het om door haar neus in te ademen. Hoe bloemachtig heemst ook rook als het als struik groeide, zo vreemd duister en scherp roken de wortels ervan als ze gedroogd waren. Ze schudde er snel een deel van in het vat. Met cirkelende bewegingen maakte ze de kruiden fijn, totdat ze tot een fijn poeder waren gemalen en de geur ervan zich in de keuken verspreidde. Op het laatst voegde ze er de soorten mos en het zoethout aan toe en ademde diep in. Ze hield van elke stap van deze procedure. Ze was het recept al maanden aan het verfijnen en elke keer dacht ze eraan hoe het begonnen

was. Een jaar geleden was Julie, haar jongste zusje met de grootste oren, zo verkouden geweest dat ze nauwelijks nog had kunnen praten. Op een ochtend was ze ineens hees en dat was ze dagenlang gebleven. Anna Sophia wist wel welke kruiden tegen heesheid hielpen, maar het meisje had zich bij het gorgelen zo heftig verslikt dat ze alleen nog had gehuild en haar hoofd had geschud zodra Anna Sophia met de thee aan kwam zetten. Anna Sophia had radeloos in de keuken gestaan en erover nagedacht. Wat kon ze Julie geven zodat ze de kruiden lang genoeg in haar mond hield? Uitgerekend de huishoudster, Betty, had haar op het lumineuze reddende idee gebracht.

Anna Sophia stak het vuur in het fornuis aan en goot water in een ketel. Nu was het zover. Ze deed de bladeren van de lapsang souchong erin en bracht de thee uit het Chinese Wuyi-gebergte aan de kook. Algauw overstemde een sterke, rookachtige geur die van de kruiden. Samen met het water, dat ze 's ochtends al had gedestilleerd, mengde ze de thee met de kruiden en daarna begon ze met het karamelliseren van de suiker. Ze dacht altijd aan Betty's waarschuwing: 'Je moet goed opletten, meisje. De suiker moet lang en flink koken zodat hij vloeibaar wordt. Maar niet te lang, want dan verbrandt hij. Het is belangrijk dat je precies het juiste moment aanhoudt.'

Tijdens de Franse bezetting van Keulen, toen Betty nog een jong meisje was, had de huishoudster bij een welgestelde Parijse familie gewerkt die haar het karamelliseren had geleerd. De familie woonde inmiddels weer in Parijs, maar ze hadden een deel van hun kennis in de stad aan de Rijn achtergelaten. Als een geschenk, dacht Anna Sophia. Betty had die kennis toen alleen gebruikt om op feestdagen kleine lekkernijen zoals zuurstokken voor de kinderen te maken. Maar toen Julie zo hees was, had Anna Sophia met haar kruiden een geneesmiddel gecreëerd van harde suikerballetjes. Ze keek nu opletterend in de ketel. Een paar seconden nog. Drie, twee, een...

'Wat ben jij gemeen!' riep een helder stemmetje achter haar.

'Je hebt het helemaal niet gezegd!'

'Ik hoorde toevallig het vuur, anders hadden we het allemaal gemist!'

Anna Sophia draaide zich om. Een voor een drongen haar zusjes de keuken binnen, met Julie voorop. Normaal was de zesjarige een stil kind, maar nu ze Anna Sophia voor de dampende ketel zag staan, straalde ze over haar hele gezichtje. Ze werd vooruitgeduwd door Elise, die twee jaar ouder en een stuk roziger was en het donkerste haar en de zwartste

ogen van de familie had. Als laatste volgde Wilhelmine. Zoals altijd was haar rok gekreukeld, zat haar donkerblonde haar in de war en glansde haar gelijkmatige gezicht met de markante, donkere wenkbrauwen.

‘Waarom moeten jullie nou altijd op het verkeerde moment komen!’ Anna Sophia blies een pluk haar van haar voorhoofd. Ze trok snel de leren handschoenen aan die naast het kookgerei aan de muur hingen en tilde de ketel van het fornuis.

‘Kijk uit, heet!’

De meisjes stoven meteen uit elkaar. Vanaf een veilig afstandje keken ze toe hoe Anna Sophia de kokende suikermassa op de stenen plaat goot die ze naast het fornuis had klaargelegd.

‘De kruiden moeten er toch nog bij?’ riep Elise.

‘Heel goed.’ Anna Sophia keek haar over haar schouder glimlachend aan. Met twee handen pakte ze het vat van de vijzel, tilde het boven de stenen plaat en goot de massa in de suiker.

‘Wat ruikt dat lekker,’ zei Julie met haar piepstemmetje. De hele keuken rook zoetig en de geur werd nog verfijnd door de kruiden die nu warm werden. Met een koperen lepel schoof Anna Sophia de massa heen en weer. Hij moest afkoelen, maar mocht niet te hard worden. Achter haar hoorde ze stoelpoten over de stenen vloer schrapen. Haar zusjes gingen aan de grote keukentafel zitten.

‘Mag ik de allereerste pastille?’ riep Elise opgewonden.

‘Stt,’ zei Wilhelmine. ‘Je wilt toch niet dat vader ons hoort?’

‘De suiker is nog veel te heet,’ zei Julie en het viel Anna Sophia weer eens op dat de jongste veel te slim was voor haar leeftijd.

‘Ik bedoel ook: als hij niet meer heet is.’ Anna Sophia kon bijna horen dat Elise bij die woorden met haar ogen rolde.

Eindelijk was het zo ver. De suiker-kruidenmassa was precies zo taai als Anna Sophia hem wilde hebben. Ze begon te kneden en te rollen. Door de leren handschoenen heen voelde ze de hitte. Ze zag hoe het groen van de kruiden in de suiker werd vermengd en hoe het mengsel steeds smeüiger en steviger werd. Als laatste rolde ze er lange staven van, waarbij ze snel te werk moest gaan. Ze maakte de ene staaf na de andere van de massa en legde ze op de tafel.

‘Mag ik er een?’ riep Elise en Wilhelmine gaf haar een tikje op haar vingers.

‘Natuurlijk niet,’ antwoordde ze met een lach in haar stem. ‘Het is altijd hetzelfde met jou!’

Als laatste legde Anna Sophia de hard geworden staven boven een grote schaal en met een mes sloeg ze er hapklare stukjes vanaf. Met een bons vielen de pastilles in de schaal.

‘Hoe komt het dat je dit zo goed kunt?’ vroeg Elise.

‘Omdat ik het al vaak heb gedaan,’ zei Anna Sophia.

‘Nou ja, zo vaak nou ook weer niet, toch?’ Wilhelmine moest altijd een weerwoord hebben. ‘Volgens mij heb je gewoon talent. Je allereerste pastilles voor Julie waren al heerlijk.’

‘Dat klopt!’ zei Julie. ‘En ik kon diezelfde avond weer praten! Daarom verkoopt papa ze ook in de apotheek. Soms denk ik dat jouw pastilles kunnen toveren!’

‘O?’ Anna Sophia keek het kleine meisje met een zo geheimzinnig mogelijke blik aan. ‘Waarom denk je dat alleen soms?’ Ze gaf haar een knipoog.

Toen haar zus destijds haar allereerste eigen pastille had opgezogen, was ze zelf ontzettend verbaasd geweest. Julie had dagenlang geen woord kunnen zeggen en al na de eerste pastille kon ze weer praten! Terwijl ze eerst geen klank kon produceren, was er nu in elk geval een schor gekras. Anna Sophia had het al eerder vermoed, maar toen besepte ze nog meer hoe groot de kracht van de natuur was. En dat Anna Sophia de mensen om haar heen kon helpen als ze die kracht maar op de juiste manier inzette. Op dat moment had ze besloten dat ze dat haar hele leven wilde doen: de natuur leren begrijpen om anderen te helpen. Wat goed dat ze de dochter van een apotheker was. Ze kon zich geen plek voorstellen die meer met magie te maken had.

‘Mag ik er nu eindelijk een?’ riep Elise.

‘Nou, goed dan.’ Anna Sophia knikte. ‘Iedereen van jullie mag één pastille pakken. Eéntje maar! En zoals altijd: niet tegen vader zeggen! Jullie weten wat er dan gebeurt.’

Terwijl drie handen tegelijk in de schaal grepen, vloog de keukendeur open.

‘Anna Sophia, ben je hier?’ Betty stak haar hoofd om de hoek van de deur. Normaal kon niets de magere huishoudster met haar sterke armen en korte benen van haar stuk brengen. Haar knot zat hoog op haar hoofd en de blik in haar ijsblauwe ogen straalde uit dat ze alles al eens had meegemaakt. Maar op dit moment was het anders. Anna Sophia wist meteen dat er iets niet in orde was. Betty had een vuurrood gezicht. ‘Het gaat om je vader. Kom snel!’

2

Victor Mertens likte over zijn lippen en krabde op zijn half kale hoofd. Daarna trok hij zijn neus op.

‘Het wordt wel tijd, vind je niet?’ vroeg hij.

‘Poeh,’ zei Ferdinand minachtend en hij schudde een blonde pluk haar van zijn voorhoofd.

Waarom had zijn broer zo’n volle haardos en zo’n hoog voorhoofd, dacht Victor, maar hijzelf niet? Ferdinand en hij zaten in hun koets en wachtten voor de wijnhandel van hun oom, die misschien wel de grootste en populairste van de hele stad was. Ze hadden een groot deel van hun jeugd in de woning erboven doorgebracht, maar hadden de kamers al jaren niet meer vanbinnen gezien. En dat zou vandaag ook niet gebeuren, ook al vroeg hun moeder er nog zo indringend om. Ze toonden al genoeg goede wil doordat ze de koetsier in elk geval hiernaartoe hadden laten rijden. Hun moeder kon hen vanuit het slaapkamerraam zien. Dat moest genoeg zijn.

Hoewel de zittingen met rood fluweel waren bekleed, kreeg Victor zo langzamerhand een houten kont. Hij schoof heen en weer, boog zich naar voren en bekeek de krullerige letters op de stenen gevel: MERTENS WIJNEN EN STERKEDRANK. Daaronder kon hij door de twee ramen een blik op de houten vaten werpen. Ondanks zichzelf bekeek Victor ook zijn eigen, vage spiegelbeeld in de ruit. Wanneer was hij eigenlijk zo oud geworden? Ach, die weerspiegeling geeft een verkeerde indruk, probeerde hij zichzelf aan te praten. Het lag vast aan de slechte lichtomstandigheden op deze avond.

‘Ah, daar komt hij eindelijk!’ Ferdinand wees naar het smalle steegje met de scheve puntdaken, dat vanaf de Dom in de richting van de wijnhandel leidde. De dienstknecht van de familie Mertens kwam uit de schaduw. Hij droeg een grote ronde kaas in zijn armen.

‘Wat heb jij nou? Je moest pastilles halen,’ riep Ferdinand naar hem. Hij boog zich uit de koets. ‘Als de ouwe inmiddels dood is omdat jij nog kaas ging kopen, is het jouw schuld, begrepen?’

Bij hen aangekomen verontschuldigde de dienstknecht zich hijgend.

‘Uw moeder... Ze vroeg of ik onderweg ook kaas... Maar de pastilles heb ik natuurlijk ook...’

‘Bespaar me je smoesjes!’ snauwde Ferdinand tegen hem.

‘En... eh... weet u zeker dat hij geen andere medicijnen wil?’

Victor kon zijn oren haast niet geloven. Waagde deze man het werkelijk om de woorden van zijn broer in twijfel te trekken? Hij kwam met een ruk overeind, stootte zijn hoofd tegen het plafond van de koets en vloekte.

‘Wat denk je wel niet?’ Victor hoorde zelf dat zijn stem schel klonk. ‘Als ik nog één weerwoord hoor, dan...’

Hij werd onderbroken door gehijg. Midden op de straat kromde de dienstknecht zich plotseling. Hij hoestte heftig boven de kaas en snakte naar adem. De twee Mertens-broers deinsden naar achteren en keken elkaar ontzet aan. Victor wist het niet zeker, maar grinnikte zijn broer nou een beetje?

‘Het is al goed,’ zei Ferdinand met een zachte stem tegen de dienstknecht. ‘Ga naar boven en breng de pastilles naar onze oom.’

Zo snel als met de kaas in zijn handen mogelijk was, haastte de dienstknecht zich langs de koets en door de deur naast de winkel de woning in.

Het duurde niet lang voordat de deur weer openging. Dit keer was het een jong meisje, dat verlegen naar buiten keek. Victor boog zich ver door de deuropening van de koets naar buiten en riep: ‘O, goedendag!’

Ze droeg het kapje en de jurk van een dienstmeisje. Victors ogen dwaalden meteen naar haar witte decolleté en haar gladde huid. Hij hield zijn hoofd schuin om haar blik te vangen, maar ze keek schuchter naar de grond. Hij weerstond de neiging om uit de koets te springen en haar kin vast te pakken om zelf haar blikrichting te bepalen.

‘Uw moeder stuurt me,’ mompelde ze in plaats van een begroeting. Wat was er in hemelsnaam met het personeel aan de hand? Had de tering in dit huis ook het respect voor hem vernietigd? ‘Ze vraagt of u een dokter voor meneer Mertens kunt halen. Ze zegt dat het dringend is.’

‘Hoe dringend?’

‘Ze zegt dat hij doodgaat, het duurt niet meer lang. Hij heeft een dokter nodig, maar ze wil niemand van ons sturen. We moeten bij haar blijven, zegt ze.’

‘Nou, goed dan.’ Ferdinand draaide zijn stok in zijn handen. ‘Zeg haar dat de dokter onderweg is.’